

secundum se spectata, licet per accidens habere possint. Vt si Religiosus alea ludat, & multas pecunias exponat, quae ratione officij proueniunt: possit namque similiter ludere, si aliunde haberet, & sic in aliis. Non ita si mercimoniis vacet, texitras habeat, erga Indos asperere se gerat, & alia, quae saecularibus Parochis ratione officij prohibentur: haec enim nullo modo, nisi Parochi essent, exercerent. Et ita accipiendum quod habet P. Pellizarius Tract. 8. Cap. 4. num. 16. dum ait cum aliis comprehendit ea, quae occasione, colore, fauore, & auctoritate officij committuntur.

P. Pellizarius

Inquisitionem non faciendam etiam sine processu.

Non peccare grauius, inquit, inuenerit.

Prælati ut secreta admonendi.

Schedula Philippi 2.

Concilij Tridentini dispositio circa correctionem.

Delinquens grauius

stum, sic enim additur: T que en este arduan al Virrey, que los ha de nombrar, y poder remouer, & doctrina representarle las causas, para que lo haga, como se ha hecho, y hace en el Peru. Potest ergo quacumque graui causâ existente, quæ ad mores Religiosi spectet, eum poenâ priuationis Doctrinæ punire: neque enim medium quid in Regia Scheda admittitur, vt scilicet puniri possit, & in Parochiali officio conseruari. Et quidem merito: nam Religioso, qui vti exemplar virtutis, immo & perfectionis proponitur, grauius in publico delinquenti nulla esse poena magis proportionata potest. Vnde non sunt Parochorum saecularium more tractandi, quibus plura permittuntur, sed iuxta Decretalem Innocentij Tertij de qua n. 30. *Cap. Quilibet & quando, de accusacionibus.* *facilius & liberius a suis possunt administracionibus amoueri.* Tenentur autem Proreges Episcoporum deferre sententiis, alias nullius illæ roboris remanerent; & ita in Scheda adducta deciditur, verbis illis: *Que los ha de nombrar, y poder remouer.* Neque enim dicitur quod nominare seu præsentare possit, sed quod re ipsa nominaturus sit; & statim additur potestas remotionis: quod est dicere: *Nominet alium, quia potest alius nominatum remouere.* Ratio autem discriminis inter Religiosos & saeculares non solum est iam adducta ex maiori eorum obligatione; sed etiam quia saecularis, si facile remouetur, sine subsidio pro vitæ necessariis manet, neque ad Beneficium aliud poterit aspirare: quod secus in Religioso accidit, cui non possunt deesse necessaria ad Monasterium redactio, in quo vti in proprio elemento securius & quietius residet. Quod si id doleat, eo ipso magis est illi conuenientialis secessus necessarius, vbi ea, ad quæ vocatus est, studeat exercere. Si verò Prorex remotionem renuat, ipse viderit, cui & damna ex irrationabili resistantia penitus imputanda, de quo & Episcopus ipsum admonet.

priuationis Doctrinæ puniendus. Vbi aliquando nota digna.

Cap. Quilibet & quando, de accusacionibus.

Affertio 3. Visitare Episcopos per alios posse.

Schedula Philippi 2.

Ad omnes Prouincias potest extendi.

48 Dico tertio. Episcopi, si impediti legitime sint, possunt Religiosos Parochos per alios visitare. Sic in Scheda dicta declaratur verbis illis: *Que los Arzobispos y Obispos por sus personas, o por las que ellos eligieren estando impedidos, visiten y visiten los Religiosos Doctrineros.* Et pro eodem extat Scheda Philippi Secundi ad Episcopos Nouæ Hispaniæ transmissa, in qua cum singulis loquens, sic ait: *Os ruego y encargo, que quando por por vnestra persona no pudieredes visitar las Doctrinas de esso Obispado, conforme a lo prouenido en la Cedula mia de 1. de Junio, de 1585. donde mas en particular se trata de esso, enuiés a las dichas visitas de Religiosos, que estubieren en las Doctrinas, en quanto a Curas, y del Santissimo Sacramento, Pila del Bautismo, y fabrica de las Iglesias, y demas cosas tocantes a ellas, y del culto Diuino, con Religiosos de las mismas Ordenes. Demanera que donde vbiere Frayles Dominicos, vaya Frayle de la misma Orden por Visitador, y que la misma forma se guarde con los Agustinos, Franciscos, Mercenarios, y de la Compania, y esto para los casos, y en la forma, que se contiene en la dicha Cedula. Fecha en Madrid a 21. de Diciembre de 1595. años.* Quæ Scheda Originalis habetur in archiuo R. P. Commissarij Generalis Ordinis Minorum in Noua-Hispania, vt testatur Fr. Ioannes Baptista in *Animaduersionibus pro Confessorijs Indorum fol. 396. in fine.*

Ad omnes Prouincias potest extendi.

49 Et illa quidem possunt Religiosi aliarum Prouinciarum

Ratio in eadem redita.

Cui videtur renuntiatum ob inconuenientiam.

Fr. Ioan. Baptista.

Episcopi non impediuntur mutare Visitatoris: Et quid, si mittatur, agendum.

Affertio 4. Religiosi Parochi an possint per Censuras premi.

Affirmatiua sententia. Et illius fundamentum.

Negatiua fundamentum item.

Prouinciarum se tueri, quia in ea non fuit inspecta ratio aliqua specialis, que in Religiosis Nouæ-Hispaniæ, & non in aliis, militaret, sed generalis illa ibidem præmissa: *Que los escansa de mucha inquietud y desasosiego, enuiarlos a visitar en quanto Curas, con Clerigos, o Religiosos de otras Ordenes: y conuenie escusar todas las ocasiones, que los pueden diuertir de su principal fin.* Et. Quæ quidem ad omnes Religiosos in Indijs Parochialem eorum exercentes constat pertinere. Quædo enim ratio est generalior quam dispositio, hæc per illam ampliatur, iuxta Textus & Doctores, quos adducit Dom. Solorzano Tomo 2. Lib. 2. Cap. 22. num. 71. Videtur autem Religiosi fauori isti renuntiale, quia & inconuenientibus est obnoxius, iuxta id, quod citatus P. Fr. Ioannes Baptista eodem loco scribit ita dicens: *Sed & hoc suam habet difficultatem, si Episcopi aliquem eligerent in Visitatorem Religiosum ambitiosum, honoris, & pecuniarum cupidum & auidum, & erga Religionem suam male affectum. Vnde eligi non debet ad tale munus subeundum qui sibi sumit honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron.* Sic ille. Cum verò dicitur Episcopum tunc tantum aliquem suo loco missurum, quando ipse est impeditus; non tenentur Religiosi Visitatorem admittere, in quo non impedito mittitur; & Episcopus in hoc non videtur a graui culpa eximius. Quia verò de impedimento, aut illius defectu, non facile possunt Religiosi iudicare; vbi oppositum non constat, admittenda visitatio est: & cum constiterit, vitandi tumultus, & res vrbane & pacifice transigenda: neque enim Religiosa iura defendenda sunt more castrorum; & modo ipso defensionis arma præbenda contrariis, dum in eo iniuriæ verbis & actionibus Religiosa moderatione indignis admiscuntur.

50 Dico quarto. An Religiosi Indorum Parochi occasione visitationis & correctionis, quæ Episcopis licet circa officium Parochiale, possint ab illis per Censuras premi, quæstio momenti non leuis est: in qua partem affirmantem multis firmat Dom. Solorzano Lib. 3. Cap. 17. num. 57. & seq. & in Politica fol. 657. 5. *Pero no obstante, & seq. & Lauretus a Franchis in Controuersijs pag. 9. & 10. minime Religiosis infensus, licet Vicarius generalis Auenionensis.* Et est præcipuum illius fundamentum absoluta iurisdictione Episcoporum in Religiosis Parochos quatenus tales, quæ ex suprãdictis constat: vbi autem iurisdictione in foro externo est, datur pariter potestas ad compellendum per Censuras, quæ sunt arma Ecclesiasticæ brachij ad subditos in officio continentendos. Pro quo P. Thomas Sancius Lib. 7. de Matrimonio, Disput. 33. num. 22. & 23. plures Auctores adducit: & ita plures etiam sunt, qui in casu nostro ita sentiunt à Dom. Solorzano citati, qui ita practicaum aliquoties ait, præcedente declaratione Limæ Peruuji Metropolitani. Obleuandum tamen nullum ex præfatis Auctoribus esse Religiosum. Pro parte verò negante sunt plurimi apud P. Sancium supra, quatenus generaliter asserunt concessa iurisdictione in aliquem, qui priuilegium habet ne possit excommunicari, aut Censuris aliis coerceri, non illas posse in eum ferri, & si ferantur, esse inualidas. Pro quo facit manifestè Cap. 1. de Priuilegijs in Thefauri Indici Tom. II.

Sexto 5. In eos autem. Religiones autem talibus priuilegijs gaudere ibidem P. Sancius ostendit.

51 Et vt Mendicantes gaudeant, secluso nouo aliquo alio priuilegio, vel cui possit aliquid circa valorem opponi, expendi potest id, quod est animaduersione dignissimum, licet à Doctoribus non videatur adnotatum; in citato inquam Capite sic haberi: *In eos autem, quibus ne interdici, suspendi vel excommunicari à quouam valeant, à Sede Apostolica indultum: (sicut sunt Religiosi quampures,) in quorum priuilegijs continetur. Et. Quæ decisio negari nequit quominus hodie verum habeat quoad omnia in illa contenta: vnde & modò sunt Religiosi quampures tale priuilegium habentes, quia nunc Religiones præcipuæ extant, quæ tempore decisionis præfatæ vigeant. Est namque Decretalis illa Innocentij Quarti in Concilio Lugdunensi, quod celebratum est Ann. 1245. Quis autem non videat Monachales omnes illius temporis, etiam nunc vigere; sicut & Mendicantium plures? Aut quis insuper dubitare, eas ipsas, aut earum aliquas esse, quibus tale sit priuilegium ab Apostolica Sede concessum? Non est autem reuocatum illud, quia de tali reuocatione non constat. Licet enim Alexander Quartus priuilegia concessa ab Innocentio Quarto & aliis, præter Regias personas, quibus ab antiquo talis erat gratia concessa, reuocauerit speciali Constitutione; Clemens tamen Quartus illo clementior, vt ait Ioannes Andreas in Glossa, reuocationem abrogat, temperamento addito, de quo in Cap. Ne aliqui, eodem Titulo, per quod Ordinarij Censuris vt in Priuilegiatos nequeunt, quando priuilegium concessum non est personarum intuitu, sed Religionum, aut locorum, vt in casu nostro. Ex quo videtur euidenter deduci Religiosos Mendicantes excommunicari non posse, aut Censuris aliis percelli, nisi quando id in speciali ab Apostolica fuerit Sede dispositum, vt in calibus aliquibus apud Tridentinum. Et idem est de Religiosis aliis cum Mendicantibus communicationem priuilegiatorum habentibus; quia, vt ex amplissima concessione singulari facta constat, omnia priuilegia participant Religionibus quibuscumque concessa: ergo & illa, de quibus testatur Concilium, & Innocentius in Decretali illa, cum non constet esse reuocata. Qui discursus videtur euidenter generaliter loquendo, quamuis in casu, de quo loquimur, sit specialis difficultas inferius declaranda. Et ita, licet prædicto discursu non adducto, non posse Religiosos grauari Censuris, nisi vbi specialis pro eo concessio est, si priuilegium generale habeant, tenent Gambaro, Emanuel Rodericus, & P. Henriquez, quos adducit & sequitur P. Thomas Sancius citato num. 23. & in Opere morali Lib. 6. Cap. 1. num. 14. P. Galpar Hurtadus Tractatu de Censuris Disput. 12. n. 5. P. Martinon Tomo 5. Disput. 58. num. 29. P. Bauny Tomo 2. Tract. 1. Quæst. 12. ad finem P. Pellizarius Tract. 8. Cap. 4. numer. 117. 5. *Mais dubium, iuncto Summario eiusdem numeri, Tamburinus, Scortia, Peyrinus, Portel, Villalobos, Aloysius Bariola, quos adducit, & sequitur Diana Parte 3. Tract. 2. Resolut. 76. & Parte 5. Tract. 9. Resolut. 43. & alij complures.**

Pro Mendicantibus urgetur ex Cap. 1. de Priuilegijs in 6.

Circare uocationem obseruatio.

Negatiua qui teneantur.